

Valikõppeaine „Ettevõtlusõpetus“

Ettevõtlusõpetus koosneb 35 tunnisest kursusest.

1. Üldalused

1.1. Ettevõtlusõpetuse õppe- ja kasvatuseesmärgid

Ettevõtluse õpetusega taotletakse, et õpilane:

- 1) Oskab eesmärgistada oma tegevust, mõistab vastutuse olulisust ja võtab ideede teostamisel vastutust;
- 2) mõistab meeskonnatöö vajalikkust ning oskab rakendada meeskonnatööst õpitud teadmisi;
- 3) kasutab loovust ning julgub pakkuda uusi ideid;
- 4) oskab kasutada eakohaselt erinevaid teabeallikaid ja hindab kriitiliselt neis sisalduvat infot, tõlgendab ja esitab neis allikates sisalduvat infot;
- 5) mõistab elukeskkonna olulisust ning teab, kuidas tema saab oma igapäevaste valikutega elukeskkonna säilimisele kaasa aidata;
- 6) mõistab ettevõtluse tähtsust igapäevaelus ja ühiskonnas;
- 7) mõistab ettevõtja, juhi ja töötaja rollide erinevust ja vastutuse suurust;
- 8) oskab näha ettevõtlust isikliku karjäärivõimalusena, on positiivse hoiakuga ettevõtluse ja ettevõtja suhtes;
- 9) teeb teadlikke valikuid oma isikliku raha kasutamisel.

1.2. Õppeaine kirjeldus

Ettevõtlusõpetuse teemasid käsitletakse igapäevaeluga seostatult. Arendades õpilase loovust läbi praktiliste tegevuste, valmistades ette tulevasi ettevõtlikke ja kohanemis võimelisi noori. Valikaine kaudu õpitakse siduma mõttetööd ja praktilist tegevust ning mõistma koolis õpitava seoseid elukeskkonnaga. Valikaine arendab õpilastes seiklusvaimu ning avatust uutele ideedele ja kogemustele, koostöö- ja suhtlemisoskusi, probleemide lahendamise oskust, sealhulgas kriitilist ja iseseisvat mõtlemist ja ning analüüsi- ja hindamise oskusi. Valikaine toetab õpilaste positiivse enesehinnangu kujundamist ja oma arvamuse väljendamist. Õppes on olulisel kohal aktiivõppemeetodid nagu arutelud, juhtumianalüüsid, rollimängud, projektid ja õppekäigud. Oluliseks ja toetavaks osaks on kohtumised ettevõtjatega, ettevõtlike lapsevanematega ja vabatahtliku töö tegijatega.

Ettevõtlusõpetus annab ülevaate ettevõtte toimimisest ja ettevõtluse tähtsusest ühiskonnas. Ettevõtlusõpetus aitab paremini mõista inimtegevuse ja keskkonna vastastikuseid seoseid, ressursside nappust. Ettevõtlusõpetus kujundab õpilastes arusaamist, et vastutus ühiskonna jätkusuutliku arengu tagamiseks on nii üksikisikul kui ka ettevõtte tasandil. Ettevõtlusõpetuse kaudu suunatakse õpilast mõistma, et nii isikliku ettevõtlikkuse kujundamiseks kui ettevõtluse edendamiseks tehtavad otsused peavad lähtuma loodus- ja elukeskkonna säästmise vajadusest.

Õpilased saavad teavet erinevatele elukutsetele esitatavate nõuete kohta, tutvuvad töötaja ja ettevõtja (tööandja) rollidega, õpivad hindama oma oskusi, soove, arenguvajadusi ning -võimalusi. Õpilastes arendatakse ettevõtlikku ja keskkonda väärtustavat eluhoiakut, probleemide lahendamise ja uurimise oskusi ning juhtimise ja meeskonnatöö oskusi, algelisi finantsoskusi, digipädevusi. Õppes pööratakse suurt tähelepanu õpimotivatsiooni arendamisele, seostades õpet igapäevaelu ja kohaliku ettevõtlusega.

1.3. Õppetegevust kavandades ja korraldades:

- 1) lähtutakse üldpädevustest ning toetatakse lõimingut teiste õppeainete ja läbivate teemadega;
- 2) toetatakse õpilaste kujunemist aktiivseteks ning iseseisvateks õppijateks;

- 3) rakendatakse nüüdisaegseid info- ja kommunikatsioonitehnoloogiatel põhinevaid õppematerjale ja -vahendeid;
- 4) laiendatakse õpikeskkonda: vanematega seotud ja kaugemad ettevõtted, arvutiklass, aula, õuesõppe võimalused jne;
- 5) võimaldatakse saada ülevaade erinevatest ettevõtetest ja nende toodetest/teenustest;
- 6) kasutatakse erinevaid õppemeetodeid: projektid, teemapäevade ja –nädalate korraldamine, rollimängud, arutelud, väitlused, probleemülesannete lahendamine jms;
- 7) luuakse tingimused ettevõtliku ja algatusvõimet omava noore kujunemiseks.

1.4. Ettevõtlusõpetuse valikaine õppimine arendab kõiki üldpädevusi

1. Väärtuspädevus – kujundatakse positiivne hoiak kõige elava ja ümbritseva suhtes, väärtustatakse jätkusuutlikku ja vastutustundlikku eluviisi.
2. Sotsiaalne pädevus – areng kaasneb õppes toimuva inimtegevuse mõju hindamisega keskkonnale, kohalike ja globaalsete probleemide teadvustamisega ning neile lahenduste leidmisega.
3. Enesemääratluspädevus – väärtustab ennast kollektiivi liikmena, rahvuse liikmena, maailmakodanikuna, teab enda rolli ühiskonnas.
4. Õpipädevus – arendatakse õpipädevust probleemide lahendamise ja uurimusliku õppe rakendamisega: õpilased omandavad oskused leida infot, sõnastada probleeme ja uurimisküsimusi, planeerida, leida lahendusi, teha kokkuvõtteid.
5. Suhtluspädevus – üksikisikuna või grupis toimetulek enda jaoks uudsel viisil; oskus tunda ja väljendada suhtlemisel oma emotsioone ausalt.
6. Matemaatikapädevus – probleemidele erinevate lahenduste leidmine, omavaheliste seoste leidmine, analüüsimine. Loogika.
7. Ettevõtlikkuspädevus – loovate, tulutoovate, kasulike lahenduste leidmine, kontaktide loomine.

1.5. Lõimumine teiste valdkondadega ja valdkonnapädevuste kujundamine

Inimeseõpetus: Läbi aine arendatakse sotsiaalseid pädevusi. Väärtustatakse inimeste omavahelisi suhteid, arendatakse empaatiavõimet, oskust teha koostööd. Kujundatakse väärtushinnanguid, õpitakse tegema vahet õige ning vale vahel. Õpitakse mõistma käitumise, suhete ning suhtumiste põhjusi ja seoseid. Õpitakse julgelt väljendama oma seisukohti ning arvamusi.

Emakeel: Arendatakse keelepädevust. Paraneb keeleoskus, rikastub sõnavara, areneb eneseväljendusoskus, paraneb diktsioon ja areneb esinemisjulgus. Õpilased loovad oma lugusid, esitavad ja esitlevad neid. Loovusõpetus annab võimaluse emakeeles käsitletud palade põhjalikumaks käsitlemiseks. Loovusõpetus annab võimaluse õppida läbi teiste loodud lugude.

Matemaatika: Läbi loovusõpetuse arendatakse matemaatikapädevust. Õpilased õpivad läbi loovusõpetuse looma seoseid, loogiliselt mõtlema ja analüüsima, koostama eelarvet ja saavad aru mõistetest: kasum, kahjum, tulu, käive, areneb finantskirjaoskus.

Kunstiõpetus: Läbi loovusõpetuse arendatakse kunstipädevust. Loovusõpetuses on suur roll käelisel tegevusel. Õpivad kasutama loovalt erinevaid materjale, tehnikaid, vahendeid, keskkonnasäästlikult ning jätkusuutlikult..

Muusika: Läbi laulumängude mängimise õpilased arendavad koostööoskust. Loovat mõtlemist arendab muusikapalade kuulamine, tõlgendamine ja kuuldu tunnetuse edasiandmine.

Kehaline kasvatus: Läbi loovusõpetuse arendatakse kehakultuuri pädevusi. Erinevate mängude mängimine, tantsimine, liikumine võimaldavad paremini õppida tunnetama oma keha, tähelepanu, mootorikat, koordinatsiooni.

Tehnoloogia-arvutiõpetus: Läbi erinevate töövahendite ja programmide, äppide, omandatakse uusi arvuti ja disaini alaseid oskusi.

1.6. Hindamine

Hinnatakse õpilase teadmisi ja nende rakendamise oskust, kui ka loovust ülesannete lahendamisel, üldpädevuste saavutatust, sh õpioskusi. Olulisel kohal on kujundav hindamine, mille kaudu arendatakse arutluse, põhjendamise ja seoste loomise oskust, õpilase iseseisvat tööd, osalemist rühmatöodes ja aruteludes. Kirjalike tööde /õpimapp/ vormistamise nõuetega arvestamist ja üldist korrektsust. Vajaduse ja võimaluse korral antakse õpilasele tema hoiakute ja väärtuste kohta tagasisidet. Eneseanalüüsi oskuste kujundamiseks on õpilane hindamises aktiivne partner. Õpitulemusi hinnatakse sõnaliste hinnangutega arvestatud või mittearvestatud.

2. Ettevõtlusõpetuse ainekava

2.1. Õpitulemused ja õppesisu II kooliastmes

1. teema: **Ettevõtlikkus ja ettevõtlus**

Õppesisu

Ettevõtlikkus ja ettevõtlus, ettevõtte toimimine, ettevõtluskeskkond, ressursside ja nende jätkusuutlik kasutus, eraomand, konkurents, ettevõtluse võimalused ja riskid, äriidee, kasumi motiveeriv roll. Ettevõtluse roll ja olulisus ühiskonna toimimisel. Kohalike ettevõtete tutustumine, nende toodete ning teenustega tutustumine.

Õpilane:

- õpib ennast väljendama, jagab oma mõtteid teistega ja viib neid ellu;
- teab mis erinevus on ettevõtlikkusel ja ettevõtlusel;
- teab mis on MTÜ ja mis on OÜ (preeettevõtted). Teab nende sisu ja toimimise põhimõtet;
- teab vabatahtliku töö mõistet ja tähtsust;
- arendab kujutlusvõimet ja loomingulist mõtlemist;
- õpib seoste, sarnasuste ja loogiliste järelduste tegemise oskust;
- kasutab erinevaid teabeallikaid ja hindab kriitiliselt neis sisalduvat infot;
- arendab koostöö- ning organiseerimisoskust.

2. teema: **Meeskonnatöö, juhtimine ja võimalused töömaailmas**

Õppesisu

Kes on meeskonnas juht, meeskonna loomine, erinevad rollid ja vastutus meeskonnas, ootused meeskonnaliikmele, kokkulepped, ja ülesanded meeskonnas. Ettevõtja ootused juhile, ettevõtte töötajale ja meeskonnatöö tähtsus (ülesanded, vastutus, tööjaotus, aja planeerimine).

Võimalused töömaailmas; elukutsed ja ametid ettevõtetes, enda vajadused, soovid ja võimalused elukutse valikul ja tööturul. Hariduse, oskuste ja kogemuste nõuded tööturul. Töökoha taotlemiseks motivatsioonikirja ja elulookirjelduse koostamine elukutsed ja ametid praegu ja tulevikus, elukestev areng (mida tahaksin elus ära teha, proovida, kogeda, õppida, millised takistused võivad ette tulla ja kuidas neid ületada).

Õpilane:

- suudab sõnastada eesmärgi;
- arendab kujutlusvõimet ja loomingulist mõtlemist;
- oskab meeskonnatööd analüüsida ja tagasisidestada;
- arendab koostöö- ning organiseerimisoskust;

- teab, kuidas aega planeerida ja mis on meeskonnas vastutuse võtmine;
- arendab taluma kriitikat ja ise kriitikat vastu võtma;
- kasutab erinevaid teabeallikaid ja hindab kriitiliselt neis sisalduvat infot.

3. teema: **Tarbimine, tootmine, turundus, müük**

Õppesisu

Tarbija vajadused, nõudlus, pakkumine, toode, teenus.. Tarbija õigused ja kohustused. Tootmine, kvaliteet ja omahind. Innovatsioon ja keskkonnasäästlikkuse ettevõtluse arengu toetajana. Toote omadused ja tootearendus vastavalt kliendi vajadustele ja ettevõtte võimalustele. Turundus ja reklaam, selle mõju. Turundus, tarbija vajadused ja tootmise eesmärgid, omahind ja turuhinna kujunemine. Praktiline tegevus: müügikoha kujundus, oma toote tutvustus ja müümine (näiteks laadad).

Õpilane:

- selgitab nõudluse ja pakkumise mõju hinna kujunemisele turul;
- teab tarbija õigusi ja kohustusi;
- rakendab lihtsamaid müügivõtteid ja reklaamib oma tooteid või teenuseid koolilaadal;
- arvutab toote tootmise kulud, omahinna, müügihinna ja tulud.

4. teema: **Rahatarkus**

Õppesisu

Töötasu tuluallikana. Bruto- ja netopalk, palgafond ja maksud. Soovid, vajadused, kulude ja tulude planeerimine, eelarve. Isiklike ressursside piiratus, tulu suurendamise võimalused ja valik. Teadlik ja keskkonda säästev tarbimine, eesmärgipärane finantsteenuste kasutamine.

Õpilane:

- Teab oma rahast ja tehingutest ülevaate saamise võimalusi, sh internetipank.
- Teab, et eri riikides võivad olla käibel erinevad rahaühikud.
- Oskab hoida oma pangakaardiga seonduvat isiklikku infot.
- Oskab võrrelda toodete hindu, võttes arvesse lisanduvaid kulusid (nt postikulu).
- Oskab valida soodsama toote, võttes arvesse hindade esitamise erinevaid võimalusi (kilohind, tükihind, 100 g hind, soodushind).
- Teab, mida tähendab bruto- ja netopalk.
- Teab, et ametlikult teenitud tulust makstakse maksud.
- Teab erinevaid võimalusi raha teenimiseks enda vanuseastmes.
- Teab, mis on eelarve.
- Saab aru, et suurema ostu soovi korral tuleb arvestada nii kulusid kui ka tulusid.
- Oskab koostada isikliku eelarvet, arvestades igapäevaseid kulusid.
- Teab, et raha laenamine on seotud isikliku vastutuse ja riskidega (nt kõrged intressid ja makseraskused).
- Teab, et sarnastele toodetele ja teenustele on olemas erineva hinnad.
- On harjutanud pidurdama oma ostusoovi.
- Oskab eristada vajadust ja soovi.
- Mõistab säästliku tarbimise ja jätkusuutliku eluviisi väärtust ja käitub seda arvestades.
- Oskab seada endale mõistliku rahalise eesmärgi ning luua tegevuskava eesmärgi täitmiseks.